

SAVJETI ŠKOLA FOTOGRAFIRANJA

Iza objektiva

Kako zaustaviti i snimiti pokret

Snimate dramatičnu fotografiju prepunu akcije

piše: Mario Besprska

G rč na licu golmana koji se protegnuo kako bi zaustavio loptu na putu do mreže, lišće koje raznosi jesenski vjetar i razbacuje ga po perivoju, biciklist koji juri niz ulicu - akcija, akcija, akcija. Uzbudljivo i dramatično, ali kako tu dramu i akciju zabilježiti fotoaparatom? Kao i obično, Vidi je ovdje da vam pomogne učiniti vaše fotografije dramatičnijima od "velikog plavetnila" i s više akcije nego što je ima u "Umri muški 1, 2 i 3". Zapravo, ako redovito pratite školu fotografiranja u Vidijevoj rubrici "Savjeti", dosada ste već imali prilike saznati nešto o tome, a ako niste nema veze, ponoviti ćemo sve ukratko i dodati nekoliko tehničkih savjeta.

Prije svega moramo donijeti odluku što želimo snimiti i na koji način. Uzet ćemo kao primjer onog biciklista koji juri niz ulicu. Jedan od načina na koji možemo snimiti taj pokret jest svakako velika brzina zatvarača: 1/500 bi trebalo zamrznuti kompletnu situaciju. Ako pak pritom koristimo i veći "f" broj, sve bi trebalo nalikovati na "kocku leda" smrznuto i bistro. Ukoliko vam se ovo čini kao dobra ideja, razmislite trenutak o tome što takva fotografija prikazuje.

Trenutak zaustavljenog vremena

Pokušajte razmisliti o tome opisuju li takva fotografija zaista situaciju koju ste doživjeli. Kada promatrate takvu fotografiju, možete li si predstaviti snagu vjetra koji ste osjetili u trenutku kada je biciklist projurio kraj vas? Teško. Imajte na umu da u kadru mora postojati neki element pomoću kojega možete dočarati pokret. Ukoliko ste se odlučili za veću brzinu zat-

Stvaranje iluzije: U pješačkoj zoni 100 km/h? Ne, samo vješt fotograf.

ZET u jurnjavi: Da, samo u filmu i na pokloj fotografiji.

varača, pokušajte snimiti nešto karakteristično. Na primjer, ako je vjetar koji je stvorio biciklist jureći niz ulicu s poda podigao list novina, svakako ga snimate dok je u zraku u istom kadru s biciklistom. Prolazak biciklista kroz lokvu vode na cesti prouzročit će prskanje vode na stranu i iza kotača; snimate vodu u zraku. Ukoliko je netko od prolaznika poprskan tom vodom, svakako probajte snimiti reakciju, naravno u istome kadru s biciklistom. Možda se pitate kako sve to staviti na fotografiju? Naravno, nije jednostavno, ali uz malo vježbe...

U početku je potrebno naučiti kako predvidjeti situaciju. Znamo da niste prorok, no pokušajte stati na neko prometno mjesto te promatrajte ljude, njihove kretnje i razloge zašto se kreću na određeni način. Primjerice, ako želite snimiti kako je netko od prolaznika poprskan vodom iz lokve, sasvim sigurno ćete taj kadar najlakše snimiti ako izidete s fotoaparatom odmah nakon kiše i smjestite se na mjesto s kojeg imate pregled na neku autobusnu stanicu ili na križanje s pješačkim prijelazom. Na takvim mjestima uvijek ima ljudi, a asfalt je zbog količine prometa i tereta vozila obično malo udubljen, što je idealno za stvaranje lokvi koje čekaju svoj baloner. Kada malo razmislite, vidjet ćete da je većina situacija predvidljiva ili ih se može lako montirati. Evo je-

dan primjer jednostavne montaže. Jato golubova koje rastjeruje veseli dječak. Pokušajte nagovoriti golubove na suradnju. Na nekom od trgova u svojem gradu prospite šaku kukuruza ili neke hrane za ptice i začas ćete imati jato golubova ispred sebe; još samo da dijete protrči kroz njih prema vama dok ih slikate i to je to, potpuno montirana scena puna akcije i dinamike. Ono što će vam reći rodbina i prijatelji dok budu gledali fotografiju glasiće otprilike ovako: "Kako si pogodio/pogodila izvrstan trenutak". Samo ćete vi znati da je scena montirana. Druga stvar koja je bitna kod snimanja pokreta jest to da znate kada će objekt koji se kreće biti u kadru koji želite snimiti. Kod 35-milimetarskih aparata veličina slike koju vidite kroz tražilo je jednaka slici koju vidite drugim okom pa fotografi koji koriste ove aparate, kod snimanja scena u pokretu, gledaju na oba oka (jednim normalno, a drugim kroz tražilo). Na taj način jasno vide u kojemu trenutku objekt ulazi u kadar kako bi ga pravovremeno snimili. Svi mi koji rabimo fotoaparate s čipom manjim od 35 mm moramo dobro upoznati svoj fotoaparat i znati koliko je točno slika koju vidimo kroz tražilo manja od slike koju vidimo drugim okom. U suprotnome, moglo bi nam se dogoditi da fotografiramo objekt koji se kreće tek kad izlazi iz kadra ili pak da ga ne snimimo uopće. Koristimo se ovom prilikom da naglasimo koliko je potrebno upoznati se s mogućnostima svojega fotoaparata.

Objekt se kreće, sve miruje

Jedan od načina na koji možemo snimiti pokret jest to da fotoaparat postavimo na stalak, postavimo spori-ji zatvarač i u kadar uključimo mnoštvo elemenata koji miruju. Zgrade, parkirani automobili, drveće i brojne druge elemente koji su nam dostupni. Na taj će način objekt u pokretu jedini biti zamućen i jasno će naglašavati kretanju. Kako odrediti ispravnu brzinu zatvarača? Ima milijun kombinacija. Uglavnom su u tu jednadžbu uključeni: 1. brzina kretanja objekta koji

želimo snimiti; 2. smjer kretanja objekta koji želimo snimiti; 3. udaljenost objekta od fotoaparata; 4. žarišna duljina objektiva koji rabimo; 5. svjetlo koje imamo na raspolaganju...

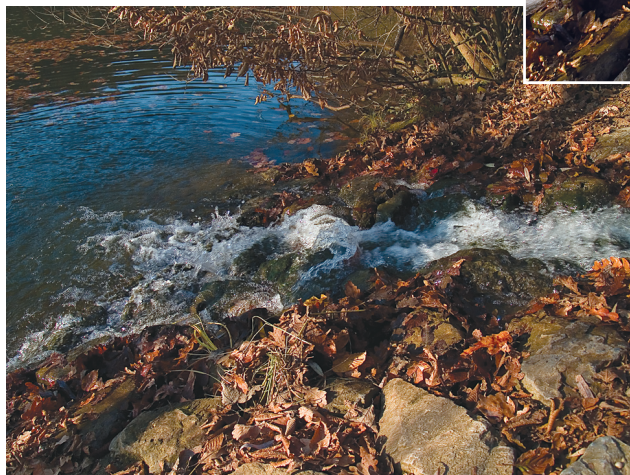
Ako pretpostavimo da svjetla imamo dovoljno, da je objekt udaljen od fotoaparata 4 m i da je objektiv širokokutni (28 mm), ostatak jednadžbe izgleda ovako: brzina kretanja pješaka je otprilike 7 km/h, brzina zatvarača s kojim možemo zaustaviti pokret na fotografiji ovisit će o smjeru kretanja tog pješaka. Objekt, u ovom slučaju pješak, kojeg želimo fotografirati može se kretati u tri osnovna smjera u odnosu na fotoaparat: 1. slijeva nadesno i obratno ispred fotoaparata; 2. dijagonalno slijeva nadesno ili obratno prema fotoaparatu te 3. direktno prema fotoaparatu ili od njega pravo prema horizontu. Da objasnimo. Fotoaparat bilježi samo dvije dimenzije, dakle "plohu" ispred sebe snima kao fotografiju. To znači da će aparat bolje zabilježiti pokrete po horizontali nego po vertikali. Dakle, ako se objekt kreće u smjeru 1, potrebna brzina zatvarača da bismo zamrznuli objekt je 1/250, ako se kreće po smjeru 2 potrebna brzina zatvarača je 1/125 i ako se kreće po smjeru 3 dovoljna brzina zatvarača bit će 1/60. Ako se promijeni neki od uvjeta, mijenja se i minimalna potrebna brzina zatvarača.

Ako povećate udaljenost od objekta za duplo, smanjite brzinu zatvarača za duplo. Ako dvaput povećate žarišnu duljinu, potrebna brzina zatvarača također će se povećati za duplo i sl. Sada, kad znate kolika je brzina zatvarača potrebna da "zamrznete" pokret, puno je lakše snimiti fotografiju na kojoj će objekt u pokretu biti zamućen upravo toliko koliko vama odgovara. Iako vam možda u ovome trenutku to zvuči komplicirano, kada uzmete fotoaparat u ruke i izidete van, vidjet ćete da je sve to dječja igra, a

moogućnosti za bolju fotografiju samo rastu.

Sve se kreće, objekt miruje

Snimiti objekt koji se kreće tako da djeluje kao da miruje nije neki problem. Kao što smo rekli ranije, s većom brzinom zatvarača jednostavno zamrznemo sve. No snimiti taj isti objekt tako da izgleda kako se sve osim njega kreće, to je pravi izazov. Sagledajmo situaciju iz "širega kuta". U jednadžbi imamo: 1. objekt, 2. pozadinu, 3. foto-

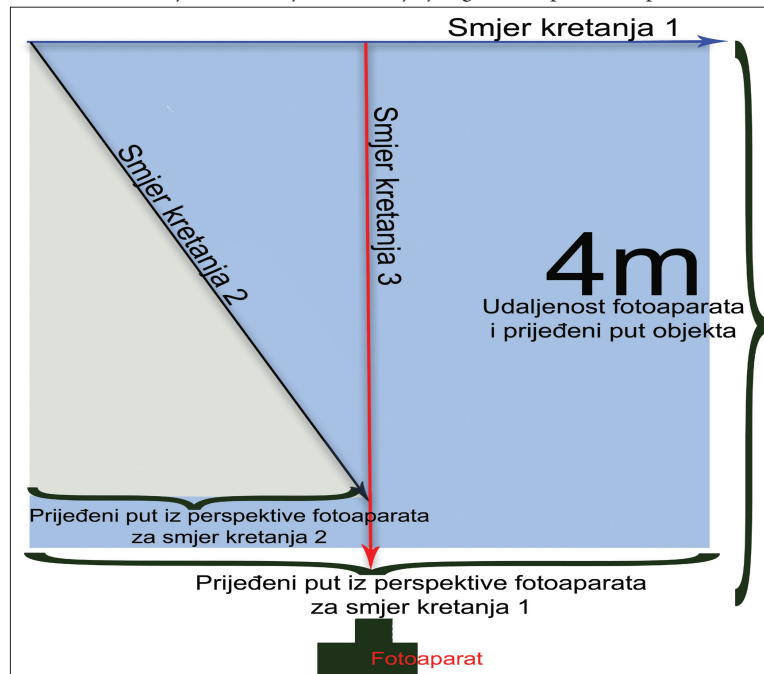

Brzina zatvarača: Uvelike utječe na to kako izgledaju objekti u pokretu na našim fotografijama kako bi stvorili određenu dinamiku.

ovisi o brzini objekta koji želimo snimiti i o brzini kojom pomičemo fotoaparat. Ovo nije nimalo jednostavna tehnika te je potrebno puno truda i vježbe. Evo nekoliko savjeta kako snimiti jednostavnu fotografiju s ostrim motivom na zamućenoj pozadini.

Vrtuljak u parku idealan je za takve fotografije. Takvi vrtuljci imaju obično po četiri sjedala raspoređena jedno nasuprot drugome ukrži. Jedan član obitelji ili prijatelj neka sjedne na vrtuljak nasuprot vama, lagano zavrtite vrtuljak i snimite nekoliko fotografija. Jednostavno je jer se fotoaparat i objekt zanimanja kreću jednakom brzinom. Nakon što ste stekli osjećaj za brzinu zatvarača koja vam je potrebna, predložimo da odete do neke prometnije ceste te da vježbate na automobilima koji prolaze. Moguće je da će zbog sporijeg zatvarača biti potrebno povećati dubinsku oštrinu.

Evo nekoliko ideja za fotografiju na kojoj se nalazi jasan objekt na zamućenoj pozadini. Majka ili otac kako guraju dječja kolica, umirovljenik sa štapom u ruci, dijete na trokolici i sl.; vjerujte, automobili i motori iako atraktivno izgledaju, već su pomalo dosadni koliko ih ima. Budite kreativni, dosjetite se nečega novog, snimite to i pošaljite nam na impulsi@vidi.hr, možda osvojite i neku od naših nagrada za digitalnu fotografiju...

Kako fotoaparat vidi: Skica prikazuje na koji način fotoaparat bilježi pokret obzirom na smjer kretanja objekta u odnosu na fotoaparat.

Jurcavi Jurica: Juri li i vaše dijete ulicama grada na svojoj trokolici?